ROMANIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
Centrul de Studii Strategice Apărare şi Securitate

NESECRET
Exemplar nr.

DINAMICA SCOPURILOR ÎN ACȚIUNILE MILITARE

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE
Bucureşti, 2004

Autori:
Dr. PETRE DUȚU
Dr. Gheorghe VĂDUVA

CUPRINS

Introducere

Analiza dinamicii şi dialecticii scopurilor acţiunilor militare este esenţială, atât pentru elaborarea politicii de apărare şi strategiei de securitate, cât şi pentru structurarea forţelor şi mijloacelor destinate să le ducă la îndeplinire. Chiar dacă, în cele mai multe cazuri, acţiunea militară reprezintă ultima soluţie, în universul de cuprindere şi de proiectare a deciziei al conducerii politice, ea trebuie să fie cea dintâi preocupare. Tocmai pentru că este o soluţie radicală, care presupune un angajament violent, periculos şi riscant. Deşi numărul conflictelor armate continuă să fie ridicat, nu se mai apelează cu uşurinţă la soluţia militară. Totuşi, acţiunea militară este prezentă pe toate meridianele, iar scopul politic fundamental al acesteia rămâne acela de a impune părţii adverse, prin forţa militară, o anumită voinţă politică. Dacă raportul dintre decizia politică şi modul de aplicare a ei prin mijloace militare esenţialmente nu s-a schimbat, în sistemul elaborării deciziei politice, lucrurile au evoluat foarte mult, în sensul creşterii rolului factorului internaţional, de alianţă şi de coaliţie, al organismelor de securitate, al mediei şi opiniei publice. De aici, rezultă o nouă dialectică a ceea ce înseamnă „voinţă politică" şi un nou conţinut al acesteia, mult diferit de epocile istorice anterioare. Voinţa politică a marilor decidenţi – mari puteri, NATO, Uniunea Europeană, organizaţii de securitate, coaliţii – se conturează, la început de secol, a fi orientată nu spre cuceriri de noi teritorii şi impunerii de soluţii favorabile învingătorului, ci spre *gestionarea crizelor şi conflictelor, prevenirea războiului şi eradicarea fenomenului terorist.* Aceasta impune o responsabilitate specială şi dimensiune globală în dinamica scopurilor şi obiectivelor acţiunilor militare. Misiunea de a stăpâni violenţa prin mijloace militare nu mai revine nemijlocit statelor, pentru că războiul este deja considerat în afara legii atunci când este declanşat de un stat împotriva altui stat, ci comunităţii internaţionale[1]. Această metamorfoză este esenţială în înţelegerea dinamicii scopurilor şi obiectivelor acţiunilor militare.

1. Acţiunile militare şi scopurile lor

Termenul acţiune militară are accepţii diferite în literatura de specialitate. În acest sens, în continuare vor fi prezentate câteva exemple având rolul, pe de o parte, de a justifica afirmaţia de mai sus şi, pe de altă

[1] www.stratisc.org, François Caron, „NOUVELLES GUERRES ET PRINCIPES DE LA GUERRE"

parte, de a face înțeles conținutul acestui cuvânt frecvent folosit, atât în mediul militar, cât şi civil. Iată aceste exemple:

„Acțiunea militară reprezintă ansamblul de activități, măsuri, preocupări etc., organizate şi desfăşurate de structuri ale armatei (comandamente, eşaloane, grupări etc.) prin utilizarea mijloacelor din înzestrare/dotare, în vederea atingerii unui scop în ansamblu sau a unei misiuni în detaliu”.[2] Aceasta se poate concretiza în: forme de luptă armată; forme de acțiune non violentă; forme asociate acestora.

„Acțiunea militară reprezintă manifestarea voinței comandantului pentru a obține o finalitate prin mijloace militare cu o structură ce include elemente militare şi care are deci un caracter militar”.[3] În acest context, se vorbeşte de: acțiune militară la nivel strategic şi acțiune militară la nivel tactic.

„Acțiune militară. Acțiune executată cu mijloace militare. Acțiunile militare sunt decise de guvern. Conducerea generală este asigurată de şeful statului major general”.[4] Se disting următoarele tipuri de acțiune militară: acțiune coercitivă; acțiune civilo – militară; acțiune militară umanitară; acțiune preventivă.

Acțiune coercitivă este orice acțiune militară care presupune folosirea efectivă a forței în scopul diminuării sau limitării suveranității şi a libertății de manifestare a părți împotriva căreia se exercită.

Acțiune civilo-militară este acel tip de acțiune întreprinsă pe un teatru de operații militare, ce priveşte interacțiunea dintre forțele cu mediul civil propriu, în cadrul obiectivelor fixate de guvern. Există trei tipuri de asemenea acțiuni militare şi anume: acțiuni în folosul forțelor (acest gen de acțiune militară urmăreşte să faciliteze executarea misiunilor operaționale înaintea, pe timpul şi după angajare); acțiuni în folosul mediului civil (sunt înscrise în cadrul obiectivelor guvernamentale, desfăşurate în scopul de a contribui la restabilirea parțială sau totală a funcțiilor vitale ale unui stat sinistrat); acțiuni umanitare (tip de acțiune ce cuprinde: ajutorul umanitar şi acțiunile militare cu scop umanitar).

Acțiune militară umanitară reprezintă acea acțiune prin care forțele armate execută prestări directe în folosul populației şi a organizațiilor umanitare prezente pe teatru, chiar asigurând protecția lor. Acest tip de acțiune este adesea realizat în cadrul unei operațiuni de menținere a păcii[5].

---

[2] Cpt. cdor. dr. Vasile BUCINSCHI, Acțiunile aviației în cadrul operațiilor întrunite, Bucureşti, Editura AISM, 2002, p.77.

[3] Col. prof. univ. dr Gheorghe BOUARU, Aspecte ale conducerii sistemelor militare, Bucureşti, Editura AISM, 1999, p.124.

[4] Glosar de termeni şi expresii privind angajarea operațională a forțelor, Bucureşti, Editura AISM, 2002, p.4

[5] Ibidem, p.5

Acțiune preventivă este acel tip de acțiune militară ce vizează prevenirea, în termeni generali, a apariției situațiilor potențial periculoase. Ea are scopul de a menține crizele în afara confruntărilor armate. Ea poate lua forma unei acțiuni strict militare ce urmărește să prevină întrebuințarea mijloacelor militare ale adversarului contra intereselor naționale.

De asemenea, există *acțiuni militare speciale*. Acestea poartă denumirea de *operații militare altele decât războiul* și reprezintă, de fapt, acțiuni de mică intensitate, desfășurate de forțe ale armatei în timp de pace, de criză și conflict, în vederea îndeplinirii unor scopuri și obiective strategice, ce au ca finalitate: prevenirea, descurajarea, limitarea sau lichidarea unor situații conflictuale cu amploare și intensitate mai mică, precum și sprijinirea autorităților civile în situații de criză internă.[6]

Rezumând, se poate afirma că acțiunea militară constituie ansamblul coerent de activități organizate și desfășurate de către armată și/sau diferite structuri militare, în timp de pace, criză și conflict, în vederea atingerii unor obiective strategice, operative și tactice. Acțiunea militară include o paletă largă de forme de manifestare, de la cele strict proprii conflictului armat până la operații altele decât războiul. Ea se poate organiza și desfășura atât la nivel strategic (când își propune scopuri similare ca nivel), cât și operativ și tactic (când obiectivele propuse au nivel operativ și, respectiv, tactic).

Acțiunea militară, asemenea oricărei acțiuni sociale, presupune prezența a patru elemente distincte: 1) *un actor*, individual sau colectiv - cel care realizează acțiunea. Aici poate fi vorba de o un militar, un grup militar și/sau de o structură/structuri militare naționale diferite ca mărime, posibilități tehnico-tactice și/sau de structuri militare multinaționale, constituite în vederea executării unei game diverse de misiuni specifice atât conflictului armat, cât și a unor operațiuni altele decât războiul; 2) *o situație* – condițiile fizice, sociale, politice, militare etc. în care se înfăptuiește respectiva acțiune și care oferă actorului posibilitatea opțiunii între diferite alternative; 3) *un obiectiv, un scop* care orientează acțiunea. Scopul nu coincide întotdeauna cu trebuințele. De regulă, el este mai îngust, deoarece selecționează din cadrul lor ceea ce se poate realiza în condiții și cu mijloacele date[7]; 4) *o strategie* (ca modalitate de organizare a resurselor și căilor pentru atingerea unor obiective, nu ca nivel al artei militare) utilizată de actor pentru a realiza, în situația dată, obiectivul propus. Altfel spus, este vorba de mecanismele acțiunii, adică de ansamblul mijloacelor disponibile și al scopurilor, valorilor, nevoilor și motivelor, precum și totalitatea formelor de adecvare între ele.

---

[6] cf. Cdor. dr. Florian RÂPAN, Lt.col. Dan STROIESCU, mr. Ion PURICEL, Forțele aeriene în acțiuni militare altele decât războiul, București, Editura AISM, 2001, p.9.

[7] Maria BULGARU (coord), Sociologie (manual), vol. I, Chișinău, CE USM, 2003, p.271

În procesul de structurare a acțiunii militare se realizează o punere de acord a mijloacelor sale cu finalitățile urmărite. În acest context, se disting: *a) latura condițională a acțiunii militare* - cuprinde mijloacele şi condițiile ei; *b) latura normativă a acțiunii* – se referă la scopuri şi normele ei.

Specific oricărei acțiuni militare, în calitatea sa de acțiune socială, este stabilirea scopului. Prin scop se înțelege obiectivul ce trebuie atins prin acțiuni de luptă şi este cerut de autoritatea politică.[8] Dar simpla existență a scopului, extrem de necesară, nu este şi suficientă. Practic, se impune transformarea scopului general în rezultate practice finale. De fapt, scopul poate fi considerat destinația la care trebuie să se ajungă prin acțiunile militare specifice contextului social, politic, militar etc. în care se înfăptuieşte mandatul încredințat armatei de către factorul politic.

Totodată, în stabilirea scopului se cere avut în vedere şi caracterul misiunii încredințate actorului – persoană, grup militar şi/sau structură militară. Astfel, dacă este vorba de o misiune specific militară şi scopul stabilit are o natură similară. Dacă misiunea este, de exemplu, una umanitară – prevenirea unor dezastre naturale – atunci atât acțiunile întreprinse pentru realizarea ei, cât şi scopul general propus sunt non militare.

Există mai multe genuri de scopuri referitoare la acțiunea militară. Printre acestea se află şi următoarele: scop politic; scop strategic; scop general; scop parțial.

Scopul, sau finalitatea războiului, este de ordin politic: el exprimă un interes sau un ideal. Scopul în război se identifică cu obiectivele, care se stabilesc pentru a exercita superioritatea militară asupra adversarului. La nivel strategic, în război se urmăreşte înfrângerea definitivă a inamicului şi obținerea victoriei sau punerea lui în imposibilitatea de a reacționa.

În cazul operațiilor altele decât războiul se desfăşoară acțiuni militare adecvate scopului general propus. De exemplu, în cazul unei misiuni preventive se derulează acțiuni coerente de către forțele militare internaționale angajate, prin hotărârea Consiliului de Securitate al ONU, cu scopul de a stopa extinderea conflictului şi restabilirea ordinii proprii statului de drept. În acest context, se pot distinge două tipuri de operații preventive şi anume: 1) desfăşurarea preventivă (constă în poziționarea de trupe într-o regiune asupra căreia planează o amenințare de conflict, cu acordul guvernului/guvernelor implicate, cu scopul principal de a preveni degradarea situației şi apariția unui conflict armat)[9]; 2) desfăşurarea demonstrativă (resursele militare angajate sunt desfăşurate în afara teritoriului propriu-zis al statului țintă, fără acordul acestuia din urmă, în vederea susținerii inițiativelor diplomatice şi supravegherii modului de

---

[8] Glosar de termeni şi expresii privind angajarea operațională a forțelor, Bucureşti, AISM, 2002,p.8

[9] La dimension operationnelle, în http://web.idrc.ca/fr/ev-28745-201-1-DO_TOPIC.html, p.3

aplicare a măsurilor non militare, cu scopul de a crea un cordon sanitar care să împiedice extinderea conflictului în țările vecine)[10].

Având în vedere complexitatea şi diversitatea misiunilor forțelor militare, precum şi a acțiunilor specifice prin care acestea se înfăptuiesc este absolut necesar ca scopurile lor (ale misiunilor şi acțiunilor militare) să fie cu rigurozitate formulate pentru a fi înțelese şi îndeplinite de toți cei implicați în evenimente. De exemplu, în cazul războiului din Kosovo au fost enunțate, la început, trei scopuri: *protejarea populației albaneze* din Kosovo; *evitarea unei destabilizări* generale în Balcani; *constrângerea conducerii politice a Serbiei* să accepte acordurile de la Rambouillet[11].

O clasificare a scopurilor acțiunilor militare (din cadrul operațiilor altele decât războiul) porneşte de la durata atingerii lor. În acest sens, se poate vorbi de: 1) *scopuri pe termen lung* (vizează obiective şi finalitățile de lungă perspectivă - promovarea păcii; prevenirea conflictelor; promovarea şi salvgardarea drepturilor omului; realizarea unui climat de securitate etc.); 2) *scopuri pe termen mediu* (vizează finalitățile de etapă – sprijinirea organizațiilor mondiale sau regionale în vederea asigurării securității; promovarea şi sprijinirea intereselor naționale etc.); 3) *scopuri pe termen scurt* (vizează finalități intermediare – prevenirea şi stoparea unui conflict; impunerea unui acord de pace; sprijin umanitar; protecția conaționalilor aflați în mediu ostil etc.)[12]. Este evident că şi în celelalte tipuri de acțiuni militare există astfel de scopuri.

Prin urmare, se poate afirma că scopul reprezintă finalitatea anticipată a oricărei acțiuni umane, inclusiv a celei de tip militar. Realizarea sa concretă constituie premisa fundamentală a formulării următorului scop de atins prin derularea unei acțiuni militare specifice. De asemenea, este posibil ca scopul final să includă o serie de țeluri parțiale, prin a căror înfăptuire se ajunge la ceea ce s-a estimat la proiectarea acțiunii respective.

2. Corelația misiunile armatei – acțiunile militare – scopul acțiunilor militare

Analiza comparată a misiunilor armatei, acțiunilor militare şi scopurilor specifice lor evidențiază că între acestea există o corelație semnificativă. Legătura reiese din comunitatea celor trei componente ale corelației şi anume toate se referă la acelaşi domeniu de activitate umană

---

[10] ibidem, p.4

[11] Buts de guerre et buts dans la guerre: les passion et la raison , în http://www.stratisc.org/pub/Gere-Kosovo-8.html, p.1

[12] Cdor. dr. Florian RÂPAN ş.a., Forțele aeriene în acțiuni altele decât războiul, Bucureşti, AISM; 2001, p.21

strict specializată – activitatea instituției militare, pe de o parte, şi se supun aceloraşi valori, principii, norme şi reguli, pe de altă parte.

În acest context, se pot face următoarele supoziții:

- misiunile armatei, în sens larg, sunt, de fapt, scopuri politice şi strategice stabilite de societate pentru instituția militară. Ele se cer îndeplinite necondiționat şi în orice împrejurări, fiind absolut obligatorii pentru armată ca instituție a statului, deoarece ele definesc statutul şi rolul social al acesteia. Pe de altă parte, fiecare misiune se înfăptuieşte printr-un ansamblu coerent şi concertat de acțiuni militare, în funcție de caracteristicile esențiale ale misiunii respective;

- acțiunile militare reprezintă modalitatea concretă prin care misiunile armatei prind viață, devin realitate. Ele se concep, se organizează, se conduc şi se desfăşoară de structuri organizatorice adecvate şi flexibile în compunerea cărora intră oameni cu calificarea profesională necesară, puternic motivați pentru ceea ce execută şi care îşi pun amprenta pe tot ceea ce se întreprinde de către unitatea etc. din care fac parte. Totodată, orice acțiune militară are, de regulă, un scop general, ce trebuie atins în final. La rândul său, scopul general este de compus din scopuri parțiale, ca elemente structurale succesive ce urmează să fie atinse prin acțiuni militare diverse;

- scopurile acțiunilor militare constituie finalitatea anticipată a acestora, pe de o parte, şi temeiul pe care se proiectează următorul obiectiv de atins în îndeplinirea misiunii militare, pe de altă parte. Practic, scopul final este rezultanta scopurilor parțiale, specifice fiecărei acțiuni militare. Aceasta înseamnă că scopurile parțiale se pot socoti mărimi vectoriale având valori şi sensuri diferite în raport cu succesul sau eşecul acțiunii militare respective.

Totodată, în sens restrâns, misiunile se pot considera ca fiind sarcinile concrete încredințate unei structuri militare angajate în atingerea unor obiective parțiale, ca elemente ale obiectivului general (de nivel politic şi strategic). Cu alte cuvinte, misiunile apar ca fiind similare unor scopuri parțiale ce se pot atinge numai prin acțiuni militare adecvate, pe de o parte. Pe de altă parte, aceste scopuri parțiale sunt componente vectoriale ale scopului general urmărit prin înfăptuirea misiunilor încredințate tuturor structurilor militare aparținând unei armate naționale sau unei coaliții multinaționale.

Având în vedere aceste caracteristici ale misiunilor militare, definite în sens restrâns, acțiunile prin care ele se realizează sunt mult mai alerte, ceea ce face ca şi scopurile lor concrete, pe etape, să fie deosebit de dinamice. În acest caz, evoluția rapidă a scopurilor acțiunilor militare se poate datora atât modificării frecvente a situațiilor din teatrul de operații, cât şi parcurgerii în ritm alert a etapelor fixate pentru atingerea unor obiective parțiale.

În general, se poate face aprecierea că misiunile armatei presupun materializarea lor prin acțiuni militare jalonate de scopuri parțiale şi de un țel final, care exprimă faptul că instituția militară şi-a înfăptuit menirea pentru care a fost creată. Prin urmare, într-un fel, se pleacă de la scop - misiunile armatei, se trece prin etapa materializării scopului – acțiunile militare – şi se ajunge la evaluarea atingerii țelului propus, ca fundament pentru fixarea misiunii următoare. În continuare ciclul se reia până la atingerea scopului politic şi strategic fixat inițial.

3. Evoluția scopurilor acțiunilor militare

În ceea ce priveşte scopul acțiunilor militare, există cel puțin două tendințe majore care nu sunt contradictorii sau divergente, ci complementare:

- tendința conservatoare, prin care se defineşte latura permanentă, de continuitate a scopurilor şi obiectivele acțiunii militare;
- tendința dinamică, prin care se profilează evoluția scopurilor şi obiectivelor acestor tipuri de acțiuni.

Există, de asemenea, o tipologie generală şi una specifică a scopurilor acțiunilor militare. Este foarte important ca sistemul scopurilor şi obiectivelor acțiunii militare să fie analizat şi înțeles atât ca întreg, cât şi ca sistem de sisteme dinamice complexe, cu condiționări multiple şi efecte principale şi conexe.

Toate scopurile acțiunilor militare rezultă din scopul politic general al războiului (dacă este vorba de război) sau din scopul politic al intervenției (misiunii) militare (dacă este vorba de alte acțiuni, diferite de cele pe care le presupune războiul).

Scopul general al oricărei acțiuni militare este impunerea voinței asupra adversarului prin folosirea forței, descurajării sau amenințării cu forța. Acest scop este fixat de decidentul politic şi justificat, de regulă, prin necesitatea deblocării, prin forță, a unei situații internaționale ajunse în impas. De aceea, dialectica scopurilor şi obiectivelor războiului şi acțiunilor militare rezultă din dialectica voințelor politice ale entităților care se confruntă. Iar dialectica voințelor politice reflectă fizionomia intereselor vitale ale părților aflate în conflict. Aceste interese diferă destul de mult de la o epocă istorică la alta.

EPOCI	INTERESE VITALE		SCOPURI ALE ACȚIUNILOR MILITARE
	Ale statelor	Ale comunității internaționale	
Până la	- Cucerirea de noi		- Politic: supunerea

primul război mondial	teritorii sau apărarea teritoriilor proprii; - Constituirea şi consolidarea puterii statale; - Dezvoltare economică.		statului inamic prin război şi extinderea teritoriului. - Militar: înfrângerea armatei adverse. - Economic: prada de război.
De la primul până la cel de al doilea război mondial	- Consolidarea statului naţional; - Industrializarea şi dezvoltarea economică; - Creşterea potenţialului economic, demografic, cultural şi militar; - Revanşa.	- Prevenirea războiului; - Consolidarea sis-temului relaţiilor internaţionale pe principiile Ligii Naţiunilor şi, ulterior, ale Chartei ONU.	- Politic: impunerea voinţei asupra adversarului, reîmpărţirea lumii şi a sferelor de influenţă; - Militar: distrugerea potenţialului militar al inamicului.
În timpul Războiului Rece	- Dezvoltarea economiilor naţionale; - Creşterea nivelului de trai; - Consolidarea frontierelor şi a mediului de securitate; - Consolidarea puterii militare, îndeosebi în componenta strategică, fie prin mijloace proprii, fie prin integrarea în NATO sau în Tratatul de la Varşovia.	- Prevenirea războiului nuclear; - Păstrarea echilibrului strategic; - Spargerea bipolarităţii şi înlăturarea ameninţării comuniste. - Atenuarea cursei înarmărilor.	- Politic: Descurajarea reciprocă, prin dezvoltarea unor strategii nucleare şi cosmice; - Politico-militar: Distrugerea sau diminuarea potenţialului militar sovietic, prin aplicarea unor strategii indirecte de îndiguire şi secătuire economică şi crearea unui *rimland* militar în jurul spaţiului sovietic şi eurasiatic
În epoca trecerii la societatea de tip informaţional	- Integrarea în structurile economice, informaţionale şi de securitate europene, euro-atlantice, regionale şi mondiale; - Consolidarea economiilor naţionale şi a rolului în relaţiile economice, politice, culturale şi sociale internaţionale; - Accesul la resurse, la *high tech* şi *IT*; - Protecţie împotriva	- Creşterea rolului organismelor internaţionale în prevenirea conflictelor şi armonizarea intereselor vitale ale statelor şi comunităţilor; - Diminuarea efectelor secundare negative ale globalizării; - Eradicarea	- Politic. Gestionarea crizelor şi conflictelor, a terorismului şi ameninţărilor asimetrice şi crearea unui mediu de securitate stabil şi pe termen lung; - Militar: lovirea centrelor vitale ale terorismului, menţinerea păcii şi asigurarea stabilităţii regionale şi mondiale; - Economic: reducerea decalajelor, controlul

	terorismului și amenințărilor asimetrice.	fenomenului terorist și diminuarea amenințărilor asimetrice.	accesului la resurse strategice şi prevenirea accesului fundamentaliştilor, extremiştilor şi teroriştilor la high tech şi IT.

Tendințele cele mai importante ale evoluției conținutului voinței politice, în etapa trecerii de la societatea de tip industrial şi post-industrial la societatea de tip informațional, sunt, în opinia noastră, următoarele:

- internaționalizarea, tot mai pronunțată a voinței politice;
- trecerea de la politica de forță la cea de gestionare prin forță a crizelor şi conflictelor;
- creşterea rolului structurilor NATO, ale UE şi parteneriatelor strategice în elaborarea conturarea voinței politice şi în elaborarea deciziei politice şi strategice;
- creşterea rolului organismelor internaționale de securitate;
- realizarea unor structuri şi mijloace politico-militare şi militare internaționale şi regionale care să pună în operă voința politică a comunității internaționale;
- creşterea rolului interdependențelor.

Scopurile sunt legate şi de condițiile concrete ale angajării, de locul de executare a misiunilor încredințate unei structuri militare şi natura acesteia, de perioada în care se derulează şi numărul participanților la executarea unei acțiuni militare.

Evoluția scopurilor acțiunilor militare depinde, în primul rând, de caracteristicile situației internaționale şi zonale, de nivelul de dezvoltare socială, economică şi tehnologică a posibililor beligeranți, de resurse şi de mijloacele avute la dispoziție. El determină, efectiv, modul de angajare şi caracteristicile acțiunii la nivel strategic şi la nivel tactic. Spre exemplu, scopul politic al ofensivei strategice declanşate de armata egipteană, în 1973, împotriva armatei israeliene era eliberarea Peninsulei Sinai. Scopul strategic al operației era înfrângerea armatei israeliene, recucerirea Peninsulei Sinai şi crearea condițiilor pentru obținerea dominanței strategice în zonă. Scopul strategic al manevrei efectuată de armata israeliană, prin introducerea, prin intervalul dintre cele două armate egiptene, peste lacul Amar, a unei grupări de forțe de valoarea unei brigăzi, era tăierea căilor de aprovizionare a Armatei 3 egiptene şi oprirea ofensivei. Scopul politic era crearea unui fapt împlinit, înaintea opririi ostilităților de către comunitatea internațională, care să constituie o situație avantajoasă la masa negocierilor pentru partea israeliană. Între scopul politic şi strategic al acestei manevre şi cel al manevrei de la Flămânda, din 1916, a generalului Averescu, prin care se urmărea

trecerea Dunării de către o grupare de forțe româneşti de valoarea unei divizii, căderea în spatele grupării de forțe germano-bulgare care acționa în Dobrogea, oprirea ofensivei acesteia şi nimicirea ei, nu există deosebiri esențiale. Iar această manevră seamănă foarte mult cu cea efectuată de Decebal, în iarna anului 105, în aceeaşi zonă, precum şi cu ofensiva din 1214 a lui Gingis Han, peste Munții Tianşan, împotriva lui Mahomed. De unde rezultă asemănarea, peste timp, a scopurilor politice şi strategice ale acțiunilor militare.

Scopul politic al războiului din Golf din ianuarie 1991 a fost scoaterea armatei lui Saddam Hussein din Kuweit şi eliberarea acestuia, iar scopul militar s-a limitat la lovirea unităților armatei irakiene şi obligarea lor să se retragă din Kuweit şi nu încercuirea şi nimicirea lor sau determinarea capitulării acestora. Scopul politic al războiului din martie-aprilie 2003 a fost distrugerea regimului politic al lui Saddam Hussein, care era considerat un susținător al terorismului internațional şi un dictator, lichidarea eventualelor bazelor de instrucție ale teroriştilor şi crearea condițiilor pentru democratizarea Irakului. Scopul militar a fost, de data aceasta, nimicirea armatei lui Saddam Hussein. Scopul politic al operației post-conflict este stabilizarea situației şi asigurarea condițiilor pentru preluarea puterii politice de către un guvern irakian. Scopul militar al acestei operații este lichidarea gherilei şi a focarelor de rezistență şi gestionarea militară a situației din țară. Aceste scopuri nu se realizează cu uşurință, întrucât situația din Irak, în urma spulberării armatei lui Saddam Hussein, este departe de a putea fi pusă cu uşurință sub control. Forțele coaliției internaționale se confruntă cu astfel de situații şi în Afganistan, şi în Kosovo şi în alte zone ale planetei.

Fizionomia scopurilor acțiunilor militare se prezintă astfel:

ACȚIUNI		SCOPURI	
		Politice	Militare
Război	Război nuclear	Impunerea voinței asupra adversarului prin folosirea forței nucleare strategice.	Distrugerea armatei adverse prin lovituri nucleare adecvate.
	Război de gherilă	Impunerea voinței asupra adversarului, determinându-l să renunța la planurile sale.	Uzarea forțelor adverse, prin acțiuni militare asimetrice şi atipice extrem de violente.
	Război civil	Impunerea voinței unei părți asupra altei părți; cucerirea puterii politice prin folosirea forței militare.	Nimicirea părții adverse sau obligarea ei să depună armele şi să capituleze.
	Război bazat pe Rețea	Impunerea voinței asupra adversarului prin acțiuni militare bazate pe înalta	- Dominarea informațională; - Surprinderea;

		tehnologie şi tehnologia informaţională.	- Punerea inamicului în imposibilitatea de a riposta sau de a se apăra şi obligarea lui să capituleze.
	Război terorist	- Crearea, prin violenţă extremă şi surprinzătoare, a unei situaţii internaţionale sau zonale tensionate, caracterizată prin teroare, spaimă şi confuzie; - Lovirea lumii civilizate, pentru a o eroda sau distruge, în numele unor idealuri extremiste şi intolerante; - Răzbunarea.	Producerea de pierderi în rândul populaţiei civile, instituţiilor politice, sociale şi culturale, prin folosirea atacului direct, violent şi surprinzător, ambuscadei, capcanei şi procedeelor crimei organizate.
	Război împotriva terorismului (Componenta militară)	- Protecţia populaţiei, instituţiilor, patrimoniului şi a sistemelor de valori împotriva terorismului; - Eradicarea fenomenului terorist.	- Apărarea, prin mijloace militare, a instituţiilor şi obiectivelor strategice (antiterorism); - Distrugerea reţelelor, infrastructurilor, bazelor şi fiefurilor organizaţiilor teroriste (contraterorism); - Nimicirea organizaţiilor şi grupurilor teroriste.
	Război informaţional (Componenta militară)	Impunerea voinţei politice prin crearea unui sistem informaţional impenetrabil, activ, ofensiv, în măsură să asigure dominanţa informaţională continuă.	- Cucerirea şi menţinerea iniţiativei strategice în spaţiul informaţional; - Dominanţa informaţională în domeniul militar.
	Război geofizic (Componenta militară)	Impunerea voinţei asupra adversarului prin folosirea unor acţiuni, în spaţiul geofizic.	Distrugerea potenţialului economic, demo-militar şi militar al adversarului prin acţiuni climatice şi geofizice.
Alte acţiuni militare	Operaţii militare post-conflict	Trecerea de la starea de război la starea de pace şi reluarea activităţii normale.	Lichidarea focarelor de rezistenţă militară şi asigurarea condiţiilor pentru alegeri democratice şi preluarea puterii de către instituţiile politice.
	Operaţii militare de stabilizare	Asigurarea, şi prin mijloace militare, a stabilităţii	- Ţinerea sub control a focarelor de crize şi conflicte şi dezamorsarea acestora; - Gestionarea militară a situaţiei strategice.
	Operaţii militare	Restaurarea păcii sau	- Distrugerea focarelor de

	de impunere a păcii	impunerea termenilor definiți prin mandat, păstrându-se caracterul imparțial al operației.	criză; - Protecția instituțiilor.
	Operații militare de menținere a păcii	Facilitarea aplicării unui acord de pace, cu consimțământul tuturor părților participante la conflict[13].	- Controlul focarelor de criză; - Separarea părților și prevenirea reizbucnirii luptelor între ele; - Menținerea ordinii.
	Operații de susținere a păcii	Vizează o soluție politică pe termen lung[14].	Susținerea, prin descurajarea acțiunii părților aflate în conflict, a organizațiilor politice, diplomatice, umanitare în implementarea unei soluții politice.
	Operații psihologice	Influențarea atitudinilor și comportamentelor care afectează realizarea obiectivelor politice și militare[15].	- Descurajarea acțiunilor militare adverse; - Reducerea potențialul de reacție adversă; - Obținerea dominanței psihologice.
	Operații (acțiuni) umanitare	Sprijinirea populației aflate în dificultate, în urma unor războaie, conflicte, crize sau calamități și dezastre.	Salvare, evacuare, prim ajutor.
	Acțiuni în cazul unor calamități și dezastre	Sprijinirea țărilor, populației, instituțiilor atât pentru a face față urmărilor unor calamități și dezastre, cât și pentru a preveni aceste efecte.	- Limitarea distrugerilor și prevenirea pericolelor noi; - Salvare, evacuare, prim ajutor.

4. Unele concluzii asupra dinamicii scopurilor acțiunilor militare

1. Scopurile acțiunilor militare îmbracă o paletă foarte largă, în funcție de interesele și determinările politice care se află la baza unei astfel de opțiuni. Scopul politic general constă în impunerea voinței unei părți asupra celeilalte. Conținutul voinței politice se internaționalizează

[13] CARTA NÎIUNILOR UNITE, capitolul VII.
[14] Operațiile de susținere a păcii cuprind operații de susținere prin diplomația preventivă, de restabilite și menținere a păcii, de impunere și consolidare a păcii. Susținerea diplomatică preventivă, menținerea păcii și consolidarea păcii țin de responsabilitatea organizațiilor civile, dar acestea au nevoie de o susținere militară.
[15] Operațiile psihologice cuprind activitățile psihologice strategice, activitățile psihologice de consolidare și activitățile psihologice din spațiul de luptă (AAP 6, glosar NATO de termeni și definiții militare).

din ce în ce mai mult, pe măsură ce interdependențele cresc, iar procesul de globalizare progresează.

2. Aria *scopurilor politice* ale acțiunilor militare este, deopotrivă, precisă şi flexibilă, prin folosirea forței, a amenințării cu forța sau blocadei militare urmărindu-se:

- descurajarea;
- intimidarea;
- prevenția;
- aducerea părților aflate în conflict la masa tratativelor;
- determinarea părții adverse sau a părților aflate în conflict să renunțe la folosirea forței sau la amenințarea cu forța;
- oprirea unui genocid;
- obligarea părții adverse să accepte condițiile care i se impun;
- eradicarea terorismului sau punerea lui sub control;
- gestionarea crizelor şi conflictelor;
- impunerea, susținerea sau menținerea păcii.

3. *Scopurile militare* ale acțiunilor la nivel strategic şi tactic sunt strict condiționate de scopurile politice şi de dimensiunea strategică a angajării şi se înscriu în următoare arie:

- prevenția militară (în plan strategic şi tactic);
- descurajarea militară;
- înfrângerea armatei inamicului;
- inducerea în eroare (în cazul acțiunilor tactice sau strategice demonstrative);
- distrugerea centrelor vitale ale inamicului;
- distrugerea rețelelor, bazelor şi organizațiilor teroriste;
- gestionarea militară a zonelor de crize şi conflicte;
- interpunerea între părțile aflate în conflict;
- descurajarea militară a violențelor şi acțiunilor asimetrice.

4. Fiecare acțiune militară are un scop precis şi unitar, pe baza căruia se fixează structura de forțe destinată acelei acțiuni, obiectivele strategice şi tactice, durata, etapele şi modul de desfăşurare, variantele posibile, resursele şi consumurile.

5. De capacitatea şi abilitatea factorilor de decizie, comandamentelor strategice şi operaționale în formularea clară şi realistă a scopurilor politice şi militare ale acțiunilor depinde calitatea şi eficiența angajării. Din ce în ce mai mult, deciziile politice se iau la nivelul forumurilor internaționale, sau cu consultarea acestora, astfel încât marja de eroare să fie cât mai mică, iar acțiunea militară să se desfăşoare fără riscuri inutile.

6. Actualele perfecționări ale structurilor de decizie la nivelul Alianței Nord-Atlantice, la nivelul Uniunii Europene şi la cel al organismelor internaționale de securitate asigură o bună coordonare a

eforturilor în fixarea celor mai adecvate scopuri şi modalităţi de desfăşurare în acţiunile militare.

Bibliografie

1. www.stratisc.org, François Caron, *„Nouvelles guerres et principes de la guerre"*
2. Cpt. cdor. dr. Vasile BUCINSCHI, *Acţiunile aviaţiei în cadrul operaţiilor întrunite*, Bucureşti, Editura AISM, 2002,
3. Col. prof. univ. dr Gheorghe BOUARU, *Aspecte ale conducerii sistemelor militare*, Bucureşti, Editura AISM, 1999
4. *Glosar de termeni şi expresii privind angajarea operaţională a forţelor*, Bucureşti, Editura AISM, 2002
5. Cdor. dr. Florian RÂPAN, Lt.col. Dan STROIESCU, mr. Ion PURICEL, *Forţele aeriene în acţiuni militare altele decât războiul*, Bucureşti, Editura AISM, 2001
6. Maria BULGARU (coord), *Sociologie* (manual), vol. I, Chişinău, CE USM, 2003
7. http://web.idrc.ca/fr/ev-28745-201-1-DO_TOPIC.html, *La dimension operationnelle*
8. http://www.stratisc.org/pub/Gere-Kosovo-8.html, *Buts de guerre et buts dans la guerre: les passion et la raison*
9. http://olivier.hammam.free.fr/imports/fondements/1945-charte-onu.htm, Charte des Nations Unies
10. http://www.humanite.presse.fr/journal/2001-10-08/2001-10-08-251480, Marc Blachère, *AFGHANISTAN Jacques Chirac : les forces françaises participeront aux actions militaires*
11. http://www.defense.gouv.fr/ema/forces/acm/acm.htm, *Origine et objectifs de l'Action Civilo-Militaire (ACM)*